BIJLAGE M

One year NTG; presentatie NTG in Utrecht en Karlsruhe

One Year NTG

C.G. van der Laan
Rekencentrum RUG
Landleven 1, 9700 AV
Groningen, The Netherlands
cgl@hgrrug5

september, 1989

Abstract

A history of the start of the NTG is given along with a survey of this first years' activities. The relation of NTG to other TUGs is also dealt with.

1 Why NTG?

Some friends gathered and found out they shared the same problems, so this is the beginning of an old story repeated many times in many places.[1][2]

1.1 Name

NTG[3], the Dutch TEX Users Group, stands for:

Nederlandstalige
TEX
Gebruikersgroep

2 Aim NTG

'Getting started' was the issue of the initiators, where the organizational 'details' — but details matter! — should be arranged along the way. Institutionalization is a (nasty) consequence, not the aim. The challence is to find the right balance between informality and robustness.

Short term:
To facilitate the use of TEX and related products.
Long term:
To promote 'electronic publishing'

[1] Actually, the activity can be looked upon as a revival of an earlier, general activity, [12].
[2] Many (TEX) users groups have been formed.
[3] At this conference 'Nederlandse' had been changed into 'Nederlandstalige', i.e. Dutch *language* oriented

3 Board

C.G. van der Laan (chair; RC-RUG)
G.J.H. van Nes (secretary; ECN):
E.N.R. Rekencentrum,
Postbus 1, 1755 ZG Petten,
02246–4185
The Netherlands,
EARN: vannes@ecn.nl (formerly: vannes@hpeenr51),
DECNET: enr001::vannes.
J. Braams (treasury; Neher lab.)
H.P.A. Mulders (member; KUB)
T. de Klerk (member; DEC)

This board arose around Kees and Gerard: those who 'dared to speak' on the first meeting were spotted as candidates for the board. Attention was paid to a board with as broad a background as possible. After the three year initial phase, the democratic phase is agreed upon.

4 Membership benefits

- Help of colleagues (awareness via membership database; once a year the members receive several prints of the membership database on alphabetically ordered keys: one with member names as key, another with hardware and yet another with drivers/peripherals in use. The primary key is the membership number. The database is handled via dBASE™.)
- Joint activities (e.g. working groups)
- Meetings (2 per year for members)
- NTG-days (1 per year with courses along the same lines as EuroTEX and TUG meetings, aimed at members as well as nonmembers)
- Reduced participation rates for other national TUG meetings is in discussion
- Use of listserver TeX-NL, and other TUG listservers (anonymous help)
- Use of fileserver TeX-NL, and other TEX servers (sharing of styles and macros etc.)

5 Membership 'costs'

Profit and nonprofit company memberships along with personal memberships are possible. The latter costs something like fl. 75,-/year.

6 Activities

- Board (organizational)
  to coordinate, stimulate, initiate, create, organize, ...
  to maintain membership database,
  to supply information (provide minutes of meetings, prints of membership database, references to TEX related publications (distribution and pricing is the issue of the organization in question), hand-outs, ...),[4]
  to ensure that (open) NTG days, along with courses, are held once a year,
  to ensure meetings twice a year for members,
  to ensure TeX-NL listserver and fileserver,
  to handle financial matters (once a year financial statements and treasurers' report must be agreed upon),

[4] No 'selling' of TEX products for the moment by NTG, with a possible exception during NTG days.

to explore and maintain contacts (DANTE, GUTenberg, 'Nordic'TUG, TUG, UKTUG, ...; SGML-Holland, ...).

- Working groups
  Function:
  centre of know how,
  starting point for development.
- Maintenance of TeX-NL fileserver
  to take care of contents,
  to update index,
  to guard for (minimal) documentation,
  to guard for time-stamps,
  ....
- Individual
  publications [3], [8], [19], [28],
  various submissions to fileserver(s).
- Help via listserver (Eijkhout, Poppelier, ...).

7 Working groups

1. Education (courses (NTG-days, RC-RUG, ...); courseware: [4], [7], [13], [29], [32])
2. Guidelines for authors (Elsevier & Poppelier, [29]; Kluwer & Steemers, Van der Laan, [22])
3. Evaluation of products (Improved Layout of Kent Mc Pherson; [17])
4. Fonts
5. Drivers, printers, previewers, postscript
6. Photosetters
7. Pc's (PD set MS-DOS [31], PD set Atari [9], Amiga, Macintosh)
8. Organization NTG-days (NTG89 done by ACCU-RUU; impressions: [5], [10])
9. Pictures and TEX
10. SGML-TEX ([2], [6], [20], [23], [30], [33])
11. Local and/or installation guides ([1], [11], [14], [15], [16], [24], [25], , [26], [27])
12. (obsolete)
13. Aspects specific for the Dutch language (National sty-files, [3]; hyphenation patterns)
14. Communication (TeX-NL listserver and fileserver)

8 Highlights 89

- Starting NTG (lively meetings)
- Information exchange via
  elaborate minutes and appendices,
  membership database prints,
  various publications,
  various submissions to listserver and fileserver,
  floppy service
- 1st open NTG days; impressions: [5], [10]
- Build up (inter)national contacts
- Cooperation with SGML-Holland
- TeX-NL listserver for anonymous help
- TeX-NL fileserver (macros on demand)
- Dutch (standard/template) sty-files

- Public domain hyphenation patterns

9 History

In the past Universities were active with respect to TEX. After [12] no formal meetings had taken place until 'Some friends gathered ...'

1986	Request CVDUR about status EP
jan 87	Gerards TEX-rapport, [12]
april 88	KNUB (Dutch AAP) initiated SGML-Holland
june 88	RC-RUG and ENR initiative to start 'NTG' 1st NTG meeting at Groningen
july 88	EuroTEX88 meeting at Exeter
sept 88	Looking for sharing experience: 'UKTUG', 'DANTE'
fall 88	'NTG' made itself known to 'the World', [18]
nov 88	2nd NTG meeting at Petten
may 89	3rd NTG meeting at Leidschendam GUTenberg meeting (Paris)
june 89	1st open NTG meeting at Utrecht
aug 89	Ten Years of TEX and Metafont, Stanford Chairpersons national/language groups vice presidents of TUG
sept 89	EuroTEX89 meeting at Karlsruhe
oct 89	DANTE, UKTEX meetings
nov 89	4th NTG meeting at Tilburg
spring 90	2nd open (joint SGML-)NTG meeting at Groningen

10 Future

- Very near: a formal NTG, with listserver, fileserver, regular meetings, one open meeting per year and steady information exchange.
- Near: a 'wealthy' NTG smoothly cooperating.
  Europe sty-file?
  Specialization of fileservers?
  NTG or Europe newsletter?
  European/international courseware, [7],
  Mutual membership TUG and NTG?

Joint activities with other users groups.[5][6][7]

- Remote: NTG

  ↓

  'Nieuwe Technologie Gebruikersgroep?'

  (Hypertext?)

PS SSSSst

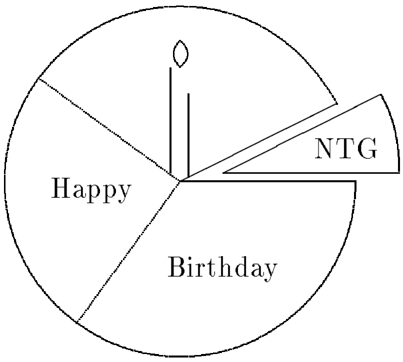

Acknowledgements

The contents of this paper has been presented at the first open NTG meeting in Utrecht, june 1989, as well as at the EuroTEX meeting in Karsruhe, september 1989. Not all the work mentioned has been done in this one years' period but I tried to give a compact and as complete as possible survey. The paper has been updated through september and reprinted in modified form because of the context — for the proceedings of EuroTEX the use of `article.sty` was required — while the original form consisted of slides and had been prepared via `TRSPAR.STY`, the author's modification of `REPORT.STY` for preparing transparencies. Each section in this paper was originally one (logical) transparency.

References

[1] Beebe, N. (private comm.): UTAH local guide.

[2] Bleeker, J. (1989): Electronische verzending, bewerking en opslag van wetenschappelijke artikelen. In: SGML: de consequenties. Eerste Nederlandse SGML conferentie. (Unfolds Elseviers' experiment to use SGML and (La)TEX.)

[3] Braams, J., V. Eijkhout, N.A.F.M. Poppelier (To appear in TUGboat): The development of national LATEX styles.

[4] Bruin, R. de, C.G. van der Laan, J.R. Luyten, H.F. Vogt (1988): Publiceren met LATEX. CWI-syllabus 19. (An earlier version has been appeared as RC-RUG rapport 20. Although in Dutch, the modular set-up as well as the exercises/answers may be of use for a broader audience.)

[5] At TUG89 in Stanford formal organizational contacts were agreed upon: a chairperson of a national/language group is in principle invited to become vice president of the board of directors of TUG.

[6] At the Paris89 meeting it was felt useful to consider members of other national/language TEX Users Groups as members with respect to the national meetings.

[7] A joint meeting with the SGML-Holland group is scheduled in spring 1990.

[5] Clark, M. (1989): Nederlandstalige TEX Gebruikersgroep. TEXline, 9, 29–30. (This issue also contains status reports about the TUGs in France, Germany and the Nordic countries.)

[6] Clark, M. (1989): TEX and/or SGML. Proceedings EuroTEX89. Karlsruhe.

[7] Doob, M. (1989): A gentle introduction to TEX. A manual for selfstudy. Also as RC-RUG rapport 25.

[8] DRILCON: Conversie van documenten, 1988. Katholiek Universiteit Brabant. (This tool is more general than K-Talk, a.o., it also converts to LATEX.)

[9] Eijkhout, V. (private comm.): PD Atari TEX set.

[10] Eijkhout, V., N.A.F.M. Poppelier (submitted to TUGboat): The first Dutch TEX days.

[11] Emmen, A. et. al. (1989): Tekstproductie met LATEX. ACCU-reeks 57.

[12] Gerards, T.A.G.M. (1987): TEX-rapport. (A report on behalf of the CVDUR: Committee of Directors of University Computing Centres)

[13] Hemel, J.B., C.G. van der Laan, R.C.G.M. Lauwerier (1989): Het maken van transparanten voor overhead projectie. RC-RUG rapport 23.

[14] Hulzen, M., J. van der Zanden (1988): Gebruik van LATEX in de vakgroep stromingsleer. TUDelft hand-out.

[15] Jooya, A.R. (1987): TEX Handleiding. Open Universiteit.

[16] Klerk, T. de (1987): Using LATEX at SWAS' IJSAPL system. DEC.

[17] Laan, C.G. van der, J.R. Luyten (1988): Evaluation of K-Talk. RC-RUG rapport 15. (What remained is a test set for testing future releases as well as similar products.)

[18] Laan, C.G. van der (1988): Dutch TEX Users Group. TUGboat, 9, 3, 316.

[19] Laan, C.G. van der (1989): Typesetting Bridge via LATEX. TUGboat, 10, 1, 113–116.

[20] Laan, C.G. van der, D.C. Coleman, J.R.Luyten (1989): SGML–LATEX. 1. Mathematical Formulas. RC-RUG rapport 24.

[21] Laan, C.G. van der, J.R.Luyten (1989): LATEX templates for a letter and an article. Hand-out NTG LATEX introduction course at Utrecht. (To appear as RC-RUG report.)

[22] Laan, C.G. van der, L. Steemers (to appear): LATEX Journal Guidelines. RC-RUG rapport.

[23] Laan, C.G. van der, D.C. Coleman, et. al. (In preparation): SGML–LATEX. 2. Tabular matter.

[24] Lamport, L. (1986): Using LATEX at SCR.

[25] LATEX-handleiding. KUB.

[26] LATEX Nieuwsbrief. ENR. Petten.

[27] Local guide to TEX and LATEX on the VAX8650. RC-pamflet 42. RC-RUG.

[28] Oostrum, P. (1989): Fancyheadings.sty. Submission to Clarkson fileserver.

[29] Poppelier, N.A.F.M. (1989): Documentstijlontwikkeling. Hand-out NTG course at Utrecht. TEXnique.

[30] Price, L. (1987): SGML and TEX. TUGboat, 8, 2, 221–225.

[31] Thull, K. (private comm.): PD MS-DOS TEX.

[32] Urban, M. (1986): An Introduction to LATEX. TRW Software Productivity Project.

[33] Wittbecker, A. (1989): TEX enslaved. Proceedings TUG89. Stanford. (Advantages and disadvantages of TEX-formatter with SGML 'front-end' are discussed, related to DEC's VAX Document.)

BIJLAGE N

Verslag Nederlandse TEX dagen (29/30 juni 1989)

The first Dutch TEX days

a report by
Victor Eijkhout and Nico Poppelier

1 Introduction

The Dutch TEX Users Group, in Dutch 'Nederlandse TEX Gebruikersgroep' or *NTG*, was started about one year ago in Groningen. At the meeting in the autumn of 1988 it was decided to have a first presentation to 'the outside world' in the summer of 1989. Three people from the University of Utrecht volunteered to organize these first 'Dutch TEX days' and suggested June 29 and 30, in the Utrecht University computer centre.

After some thought the organizers decided upon a two-part programme: the first day would consist of two courses – one for beginners and one for experienced users – and the second day would consist of various presentations.

2 First day: LATEX courses

The *NTG* members who were invited to teach the courses – Jan Luyten (Computer Centre, University of Groningen) and one of the authors (NP) – suggested that, since in the Netherlands LATEX is used more than plain TEX, the courses on the first day should be LATEX courses. Therefore the organization settled upon a beginners' course, which would focus on presenting examples of the possibilities of LATEX by means of examples that the students could try out themselves, and an expert-level course, that would focus on LATEX's document styles.

The two groups that gathered on June 29, twenty-seven people in the beginners' course and nineteen in the document style course, were very enthusiastic. The beginners' group, which consisted of secretaries, employees of Elsevier Science Publishers and various other people, even insisted on getting back to their pc's half an hour earlier after lunch.

During lunch and the breaks for coffee and tea there was also enough time for discussions and problem solving. At the end of the day organizers, teachers and students decided that it had been a succesful day: plans were made to improve the course material, to add a course for advanced LATEX users and to teach these courses again next year.

3 Second day: presentations

On June 30 some sixty people gathered to attend the opening address by Kees van der Laan, chairman of the *NTG*, an invited talk by Malcolm Clark, *TUG*'s European coordinator, and ten contributed talks which were given in parallel sessions. As 'guests of honour' Joachim Lammarsch and Luzia Dietsche, chairman and secretary of *Dante*, the German TEX users group were present.

3.1 Opening talk – Kees van der Laan

In the opening talk, Kees van der Laan, chairman of the *NTG*, summarized the short history of the *NTG* and presented the list of working groups of the *NTG*. Most of these working groups have been rather active in the short period since the *NTG* started and a lot has been achieved already:

- material for introductory meetings and courses has been developed
- there is a *Bitnet* discussion list, called `tex-nl` – which is now an *open* list – where questions are usually answered within a few hours by some of *NTG*'s more experienced members
- since a few weeks there is also a file server where so far hyphenation patterns and style files can be found, but where more material will be added in the near future.

Kees van der Laan also mentioned that there are now firm contacts with the Dutch *SGML* users group, and that most likely next year's presentation of the *NTG* will be a *joint* one of the Dutch *SGML* users group and the *NTG*.

He concluded by saying that the *NTG*, a young and energetic users group, will try to establish contacts with other user groups in Europe, such as the groups in Germany, France and the Northern-European countries.

3.2 TEX in Europe & TEX in the future – Malcolm Clark

Malcolm Clark, *TUG*'s European coordinator, spoke about the importance of organization in the world of TEX and, especially, the need for European TEX users to organize and to present themselves. He stressed the point that, if European users feel that *TUG* should pay more attention to what is happening here, they should become *TUG* members.

He also tried to answer the question 'Why does TEX get bad publicity, or none at all?'. His answer was that the TEX users just *do not* write often enough that TEX is a marvellous and powerful document production system, which features things that other programs are just beginning to show – and guess where they got the idea from? He added that TEX is a *de facto* standard, a fact that is too often ignored.

3.3 From SGML to TEX and vice versa – Jos Warmer

At the invitation of the *NTG* working group on the TEX-*SGML* relation, Jos Warmer, who has been involved in an Amsterdam project for the implementation of an *SGML* parser, gave an introduction to *SGML*, briefly explaining document type definitions and the mechanism of tags and end tags. As an example he showed the title page of his lecture in both LATEX and *SGML* form. He then explained that an *SGML* parser primarily tests on whether the *SGML* document conforms syntactically to the document type definition. However, as a further elaboration of the earlier example showed, a simple substition mechanism seems almost to be able to perform a translation from *SGML* to both TEX and *Troff*.

Jos Warmer concluded by indicating some of the problems involved in the translation from *SGML* to TEX and vice versa – where in his opinion the reverse operation is the more difficult one. He mentioned the problem of TEX's special characters, which necessitate insertion of backslashes, the need to specify a syntax for mathematical formulae in *SGML* for translation to *Eqn* or TEX, the fact that the choice of back-end – for instance LATEX – already influences the structure of the document type structure, and he suggested that the translation to TEX may very well need to be context-sensitive because of such idiosyncrasies as the gobbling up of spaces after TEX commands.

3.4 DTP versus TEX– Ad Emmen

The speaker, who works in the Amsterdam universities' computer centre and has ample experience with both *desktop-publishing* programs and TEX, talked about the general features of *desktop publishing* programs and the relative simplicity with which you can integrate text with graphics. He then discussed the differences between *dtp* systems and TEX/LATEX, and their respective advantages and disadvantages.

Ad Emmen concluded by giving examples of cases where TEX/LATEX is to be preferred and cases where he considered *dtp* systems to be a better tool.

3.5 Metafont – Walter Jaffe

Some time ago Walter Jaffe finished a very nice-looking Hebrew font, suitable for reproducing texts from, e.g., the Jewish Bible and Talmud, since it contains the characters for the consonants as well as for the vowels.

He started his presentation with a short introduction to MF, the nature of the language, the process of designing letters in MF, and presented his work on Hebrew characters.

3.6 TEX's hyphenation algorithm – Gerard Kuiken

Gerard Kuiken, author of a 5000-item list of hyphenation patterns for the Dutch language – generated by hand! – discussed in detail the line breaking algorithm of TEX and the computation of demerits therein. He then explained the hyphenation algorithm and the compact storage that TEX uses for both these patterns and the hyphenation exceptions.

The last part of his presentation focussed on the particular difficulties of hyphenating the Dutch language. In Dutch, words are on average longer than in English, and situations abound where a hyphenation may be morphologically correct but semantically unfortunate, the classic example being the compound word `bet-o-ver-groot-moe-der` ('great-grandmother') where the first part of the compound `betover` means 'bewitch' and hyphenating after `beto` suggests a similar continuation.

The speaker treated in detail the example `ver-kleden` ('change dress') versus `kerk-leden` ('church members'), which is treated correctly by his patterns, but on which even a recently compiled set of patterns, derived from a list of 350 000 hyphenated words, fails.

3.7 Simple TEX– Andries Lenstra

While the Dutch TEX days had in general a bias towards LATEX, Andries Lenstra's lecture was solely concerned with Plain TEX. However, he started out by criticising the way Plain TEX is often used, namely as a deluxe typewriter, with people interspersing the input with skips and explicit font changes. Like the speaker before him, Auke van der Groot, who talked about a macro package for user manuals, Andries Lenstra stressed the need to separate the logical structure of the document from its visual structure: an author need only be concerned with getting his message across, and must leave typography to people qualified in that respect. If an author is also the macro writer – as in the case of this speaker – he must try to keep as many degrees of freedom open as is possible, and confine the actual visual commands to a section containing what Andries Lenstra called 'the tuning knobs'.

He illustrated this by means of his macro package 'Simple.TEX' – of less than 10k size – that he developed when writing the course material for a statistics class he teaches. He treated in some detail the way his macros cope with the problems of optional arguments, when, for instance, only in the case of two consecutive non-empty arguments a separating space needs to be inserted.

3.8 Transparencies with LaTeX– Kees van der Laan

Kees van der Laan, who is involved in teaching various courses and is also a member of the *NTG* working group on course material, presented a small package, in the form of a LaTeX document style, for developing transparencies to be used in teaching courses. In this lecture Kees van der Laan explained how to use the macro package and discussed the philosophy behind the transparency document style, which is of course based on the notion of separating logical structure from visual structure.

3.9 TeX for the Dutch language – Victor Eijkhout

This lecture, an official presentation of one of the working groups of the *NTG*, consisted of an inventory of the collective efforts of three members of working group number 13 and a project not related to one of the *NTG* working groups. This latter item concerned the public availability of a new list of hyphenation patterns for the Dutch language, which was compiled using *PATGEN* on a list of 350 000 hyphenated words. Even this list, however, is not quite up to the problems associated with compound words in Dutch. An extra problem is that its size requires recompilation of both IniTeX and TeX.

Victor Eijkhout then presented three LaTeX style options that remedy some acute problems: first of all the option `dutch` replaces in all four standard LaTeX styles the definitions containing English words such as 'Contents', by parametrized definitions and sets the parameters initially to Dutch values, but English settings are included as well. The style options `a4` – not the one by John Pavel – and `sober` then set the page size to European standards and reduce white spaces and font sizes in the standard LaTeX styles.

In the third part of his lecture, the speaker discussed why the layout of, for instance, the `article` style of LaTeX is unacceptable for Dutch use, and he presented an `artikel` style – currently under development – that is compatible to `article`, but which has a different layout. His conclusion was that the flexibility of LaTeX is in part illusory: in order to achieve certain effects it has turned out to be necessary to rewrite certain macros contained in `latex.tex`, including them in the new style file.

The speaker conluded his talk by mentioning that all of the above items are freely available on the recently installed Dutch `tex-nl` fileserver, and gave the appropriate commands for retrieval.

4 Other topics

Apart from the parts of the programme we wrote about in some detail, there were also presentations of AmigaTeX, various applications of LaTeX, and the use of TeX in preparing company manuals.

During the entire day there were also various vendor presentations in the computer centre by, e.g., the local *Atari* dealer and *Hewlett Packard*.

In the computer centre there was a stand with reports and various other publications on TeX, LaTeX and *SGML*, such as a Dutch book on LaTeX, 'Publiceren met LaTeX' ('Publishing with LaTeX), written by *NTG* members from Groningen, and a report written by *NTG* members and LaTeX users from Utrecht and Amsterdam, discussing LaTeX and the differences between LaTeX and desktop-publishing systems.

Bijlage O

Verslag Stanford conferentie (20/23 aug 1989)

TUG89: 10 Years of TEX and Metafont
Stanford, 20–23 aug. 1989

C.G. van der Laan

Absolutively

Abstract

Inhoudelijk
- TEX wordt aangepast o.a. ligaturen en `\language`
- LATEX aanpassing wordt niet door Leslie Lamport opgepakt; Frank M?

Organisatorisch
- Lokale voorzitters vice presidents van BoD van TUG
- TUGboat artikelen nu ook met Duitse samenvatting
- Michael F coordinator multilingual aspecten
- TeXHaX distributie onder auspiciën van TUG

Producten
- TEX templates bij Hope Hamilton
- Wordperfect-LATEX macro's bij Anita Hoover (of mij)
- Michael D's Gentle TEX beschikbaar (of mij)
- KWIC van LATEX en TEX opdrachten beschikbaar als Bell rapport
- Arbortext's The Publisher volwassen

1 Wat er aan vooraf ging

Ik was niet van plan aan dit 'feestje' deel te nemen. Het balletje begon the rollen met het contact zoeken vanuit de Nederlandstalige TEX Gebruikersgroep met 'Duitsland' en 'Engeland'. No direct and concrete answers on my questions, however! Duitsland beloofde, maar,... ik kreeg niets.

Toen maar NTG's bestaan en plannen in TUGboat uitgebazuind. Gevolg: Uitnodiging om deel te nemen aan de GUTenberg bijeenkomst in mei te Parijs, waar overigens andere Europese vertegenwoordigers (Malcolm, Joachim (en Luzia)), ook aanwezig waren. Daarna heb ik mijn (getoetste) gedachten over samenwerking de EOB-lijst (Europese TEXbobos, een subset ervan zou tot kersverse Europese TUGbobos gebombardeerd worden, alleen wisten wij nog van niets) opgeslingerd:

- wederzijds lidmaatschap nationale groepen en TUG moet aantrekkelijk worden,
- specialisatie en intelligentie van fileservers,
- sharing cursusmateriaal,
- samenwerking m.b.t. generieke sty.files,
- een Europees blad naast TUGboat?

Ik hoopte in Karlsruhe tot zaken te kunnen komen. Reacties:

Malcolm (UK; schatte in Cork, sept 90, tot zaken te kunnen komen),
Bernard (GUTenberg).

Verder stilte, ..., voor de storm? In Stanford zouden mijn stoutste dromen gerealiseerd worden, alleen ik wist van niets.

Malcolm was erop gebrand dat ik ook naar Stanford zou komen. Ik vond de Europese bijeenkomst in Karlsruhe al mooi genoeg. Malcolm verzon een list en vroeg terloops of ik ook cursussen kon draaien, b.v. SGML. (Op de NTG-bijeenkomst in juni had ik het SGML-LaTeX rapport ter inzage neergelegd!) Ik sputterde wat tegen over mijn geringe SGML ervaring en dat ik mijzelf niet een SGML docent zou noemen. Een nachtje slapen deed het bewustzijn ontwaken, dat als ik mijzelf een beetje zou inspannen het ook gerechtvaardigd zou zijn deel te nemen aan het feest: een aardig stukje RUG/NTG-promotion 'Doceren in Stanford!' En zo gebeurde het dat ReG (Ray Goucher) mij op een zonnige vrijdag opbelde en vroeg de 'SGML-class' te draaien, waarbij TUG mijn 'local expenses' en deelname aan de conferentie zou betalen (Het laatste was van toepassing voor elke Europese afgevaardigde). Het RC vergoedde mijn reiskosten, en oormerkte mijn afwezigheid als dienstreis. There you go: In 3 weken een cursus uit de grond stampen over iets dat ik slechts overvlakkig kende — dag- én nachtwerk!.

2 Stanford

Na 2 weken vertrok ik, met ± 125 concept-transparanten in de tas, eindelijk naar 'Forsythe's werkplek', de man die mij heel sterk beïnvloed heeft met zijn schitterende publicaties. Zijn opvolger, Golub, ook een fantastische vakman, ken ik persoonlijk en ik heb hem ook gemaild voor een ontmoeting. 'Posilutely.'
In de nog resterende week hoopte ik te kunnen bekomen van de jet-lag — met de bekende slaperigheid midden op de dag en slapeloosheid 's nachts, maar ook met de ochtendhoofdpijn! De week in Stanford werd gebruikt om het materiaal te verbeteren en een pedagogie strategie te bedenken. Gewoon werken dus, onderbroken door wandelingen langs het (droge) lagunita, naar 'The Coffee House'. Donderdag's nog bij Golub op een 'mu-dim'-lunch te gast. Toch nog wat uitgewisseld: hij de CWI tract over speciale functies en ik nog 2 rapportjes over het genereren van orthogonale polynomen over willekeurige intervals. Hier heb ik jaren geleden in dezelfde sfeer aan gewerkt maar niet de oplossing gevonden, mede doordat Gautschi het impossible uitsprak! Hij heeft thuis de portable Zenith on-line aan het SUNet via een dedicated telefoonlijn (telefoonkosten zijn erg laag in de USA!).
Intermezzo's.

- Dit voor de eigenlijke conferentie al ter plekke aanwezig zijn is een fantastische manier om persoonlijke contacten op te doen.
- Het is opmerkelijk hoe de topresearch georganiseerd is. Eén goeroe, Golub als voorbeeld, beheert het geld en heeft ruimtes, kamers, en geen personeel. 'Broekies' komen voor kortere of langere tijd langs, doen heel interessant, 'granted' werk, en 'passeren' weer verder, 'on the move'. Hoe het bij DEK is weet ik niet, ik vermoed analoog. Het studeren in Stanford is vrij duur, $10.000,-/jaar studiekosten, exclusief levensonderhoud! Een paar jaar geleden had ik gehoord (van Hans van Vliet) hoe colleges in Stanford campuswide gebroadcast werden. Golub vertelde mij dat het vooral voor de subsidiërende companies 'in the valley' was, en dat hij er niet meer aan meedeed.
- Het computer centrum is ondergebracht in Sweet Hall. Prachtige voorzieningen! M.b.t. de informatievoorziening heb ik zomaar wat leaflets uit de 'rekken' meegenomen, waar wij heel wat van kunnen leren.
  - Speaking of computers. A newsletter for the Stanford academic community. Inhoud Issue 18:
    Stanford classrooms without walls,
    AIR Tresidder Macintosh Cluster Moves Up,
    Networking news,
    Macintosh Virus update,
    AIR workstations in Sweet Hall,
    Expert Partner's First anniversary,
    Network MacSamson Coming Soon,
    Learning Computing This Summer,
    CSD Courses Change to Macs,
    Microdisc News,

News from Sun, IBM, Apple, and Microsoft,
Psst ... Have You Heard This One,
News About the NeXT Computer,
Brodie Lockard's *Alias* Is the Winner!
The computer Consultants' Corner,
Angelo — A Mail Server for Micros,
Public Clusters: Summer Hours,
LAMP Completes Its First Year (Een multimedia project! Macintosh II met video en audio!),
AIR's Continuing Quest: Discounted Software,
DEC Programs Lower Software Costs.

· Welcome to Computing at Stanford University.
· About computing at Stanford. A guide for faculty and Students, 20p.!, sept. 88.
· A Quick Guide to Electronic Mail.
· Electronic Mail Across SUNet.
· Off-Campus Computer Networks.
· The SUNet connection.
· SUNet VIDEO SERVICES.
· Public Computer Clusters at Stanford University.
· On-Campus Outlets for Microcomputer Supplies and Equipment.
· Guidelines for Choosing a microcomputer.
· High-Quality Printing Services.
· Understanding and Selecting Database Software.
· Guidelines for Choosing a Mathematics or Statistical Package.
· Preparing a dissertation on a Microcomputer.

- Verder is het makkelijk op de campus een fiets te huren, goede kwaliteit! Wat ik niet wist, was, dat je vanuit Europa, gratis als bagage, je fiets mee kunt laten vliegen!

Vrijdagmiddag om 16.45 uur was ik klaar, voor de première van de volgende dag. 's Avonds nog 'bekenden' ontmoet, zoals Barbara B en Michael D.
Malcolm had ik al bij aankomst in Griffin aangetroffen. Ook had hij mij nog een relevant recent SGML artikel gegeven, dank! In deze week heb ik o.a. 'kennis' gemaakt met: Charlotte L, David R, Betsy D, Anita H, Shawn F, Philip T, Richard S, Chris R, Rosemary B, Yoshiteru S, Harumi F (met de laatste 2 kan ik het e-mailen met Japan uitproberen!).
Ondanks:

- 19 i.p.v. 9 cursisten,
- te kort snoer, no extension!
- te kleine ruimte,

heb ik ze een 'poepie laten ruiken'. De samenwerking was prima. En de cursus was gelukt, I did it! (Overigens waren er evaluatieformulieren en alhoewel deze TEX i.p.v. SGML georiënteerd waren, was het een zeer goede beoordeling, WoW!)

En daarna,..., ik werd meegesleept naar de TUGbobos (ReG (en Cherryl), Bart C, Alan H, Rick F, David N, Sam W). ReG's cottage was een open huis, men liep in, 'had a beer', en uit. Mijn God waar was ik nu weer in verzeild geraakt! Schoof aan bij diners (o.a. te gast bij Arbortext), nam deel aan petit-comité vergaderingen (waar o.a. de relatie tussen TUG en de nationale groepen werd besproken), met de uiteindelijke uitnodiging om te participeren in de TUG board of directors. Dit was een structurele uitnodiging voor elke voorzitter van een nationale (of taal) groepering, waarbij de groepering van voldoende importantie moet zijn. (Voor de namen en adressen van de Europese TUGbobos, zie de 'Board of Directors'-pagina in de komende TUGboats.) Ik denk dat dit gebeuren een wezenlijke bijdrage aan de continuïteit van de nationale groeperingen is, denk maar eens aan ons verleden en ...'Who knows what happened to the Italians?'.

3 De conferentie

Een overzicht van het programma is als (fotokopie) bijlage toegevoegd. Het programmaboekje bevat naast het programma veel wetenswaardigheden.
De conferentie — met als thema het jubileumjaar — was volgens de TEX gebruikelijke formule georganiseerd:

- Cursussen ervoor en erna.
- 'Early birds' diner. (Een groot succes!).
- Goede logies (on campus $34,-/nacht) en catering.
- Conferentie diner.
- 'Birds of a feather'-mogelijkheden, georganiseerd ter plekke.
- Werklunches (Board of Directors).
- Dé keynote speaker, DEK, en overzichts- zowel als detailverhalen.
- Volledige info mapjes (Programmaboekje, lijst van restaurants, plattegronden van de Campus en de omgeving, busdiensten lokaal en met het vliegveld).
- VerkoopTUGstandjes tijdens de conferentie met TEX gerelateerde producten: de boeken (al dan niet gesigneerd), een wereld aan T-shirts, tasjes met TUGopdruk, floppy copy service, e.d.
- Demonstration/vendor booths met Arbortext, Blue Sky research, Hendrickson, Spivak, VAX distributeur Northlake Software, TurboTEX, Micro Programs, AMS Publishing Services, PCTEX.

  Van bijna al deze leveranciers heb ik leaflets meegenomen, alhoewel ik van sommige iets ludieks kreeg, m.n. kruidenthee en een Arbortext apron. Verder moet ik maar eens aan Sinterklaas een mooi 'business-kaartjes'-mapje vragen, voor het inmiddels grote aantal dat ik nu bezit.

Op deze conferentie heb ik mij vooral geconcentreerd op het ontmoeten van 'de mensen', minder op de TEXnische verhalen. Deze wereld van de typografie was nieuw voor mij. In dit gedeelte ben ik dan ook niet volledig maar geef een gekleurde lijst van belangrijke zaken.

TEX veranderingen

Deze veranderingen, aangekondigd door DEK, werden vooral gestimuleerd door J.M. Rynning's 'Nordic proposal to TUG'-paper. Een fotokopie van DEK's intenties had ik als bijlage graag toegevoegd. Helaas ben ik het a4-tje kwijtgeraakt. In de TUGboat die aan de conferentie gewijd wordt zal het ongetwijfeld verschijnen, watch out! Elegant vind ik DEK's `\language`-opdracht, waarmee structureel het multi-language probleem aangepakt wordt. Ook is 8 bits nu het parool. Enkele makkelijke 'verbeteringen' m.b.t. ligaturen zouden gerealiseerd worden.

Metafont

Het belangrijkste gebeuren was het leren kennen van Doug Henderson, nu werkzaam bij Blue Sky Research. Doug gaf bovendien een inleidend verhaal over metafont. Ook had hij de metafont 'class' gedraaid. Uitermate interessant vond ik Alan Hoenig's Fractal images with TEX, zeker iets om in cursusmateriaal op te nemen.

Errors of TEX

DEK's keynote verhaal. Zo overweldigend, wat een gigantisch software engineering experiment, en zo geestig en intelligent (SIC!, wat een pleonasme!) verwoord! Voor het verhaal zie: Software Prac & Exp(1989): 19, 7, p.607–685.
DEK's belangrijkste observaties over het proces waren:

- Goede innovaties gebeuren niet door commissies maar door individuen.
- Zowel bij de ontwerp-, coderings- als documentatiefase is de geestelijk vader van het nieuwe product nodig. Dit geldt voor research en niet zozeer voor development.

Ook bijzonder was zijn lijfgedicht, van Piet Hein:

> The road to wisdom?

Well it is plain and simple to express
Err
and err
and err again
but less
and less
and less

Overigens is DEK's SPARC niet aan een net verbonden, geen virussen en zo!

TEX training
De volgende stromingen waren vertegenwoordigd.
- Sjablonen voor TEX (Hope Hamelton, NCAR). Dit moeten wij hebben. Het lijkt goed spul.
- Wordperfect–TEX-gezicht. Het schijnt bij het 'personnel' in de smaak te vallen. Ik, als niet WP-ervarene, vind het vreselijk: voor mij geen enkele mnemotechnische ondersteuning. Niettemin aangevraagd.
- Michael Doob's zelfstudie voor TEX: A gentle introduction to TEX. Victor had mij er al eerder op gewezen. Het is inmiddels als RC-RUG rapport 25 verschenen (fl. 7,50).
- Hendrickson's MacroTEX met generieke sty-files op TEX. Veelbelovend, prima spul. Het is echter nog niet beschikbaar.
- Training voor 'personnel' werd behandeld door Kubek: TEX for the Wordprocessor operator. Het idee is zonder de 'auto' te begrijpen toch auto te kunnen rijden. De auteur nuanceert dit zelf aan het eind.

Grafische toepassingen
Ook hier nog geen betere oplossingen dan Postscript-TEX interactie. Renfrow gaf een overzicht van hoe Postscript grafische zaken te integreren in TEX.
Ook 'verkocht' Olejniczak wederom zijn op PIC (UNIX(TROFF)) gebaseerde TEXpic product. Opmerking: TEXpic is wat anders dan PICTEX.

Fileservers
Duidelijk is dat Abbott's fileserver de beste is voor TEX info. Dit betreft volledigheid, 230MB, en continuïteit. Het mail verkeer met Engeland wil nog wel eens moeilijk gaan. Ik heb er echter geen persoonlijke ervaring mee. Mijn mail met Malcolm gaat flitsend. De USA kijkt verlekkerd naar de Aston en Heidelberg servers. Onze functie zou wel eens kunnen zijn een bijdrage te leveren aan het beheer:
- verdeling van de (onderhouds)last,
- het gebruik van 'intelligente' servers,
- eisen aan minimale documentatie,
- een 'time stamp',
- een cassificatie (voor inhoudsopgave),
- bewaking/refereeing?

LATEX
Frank Mittelbach en Rainer Schöpf hadden diverse kritiekpunten keurig op een rijtje gezet. Ook werden speciale 'Future of LATEX'-bijeenkomsten belegd. Duidelijk is dat Leslie Lamport zelf er niets aan wil/kan DOEN!, wel adviseren en zo. Frank en Jan (Rynning) gaan er als kristallisatiekernen mee aan de gang, ook al als begeleiders! Op zich prima zaken, maar ik taxeer het als een verkeerd gebruik van de grote hoeveelheid benodigde energie. Bovendien dienen er zich alternatieven aan, vooral t.a.v. het generiek gebruik van de sty.files. Hendrickson met MacroTEX is veelbelovend. Zie verder Karlsruhe verslag.
Mijn taxatie is

- 'LaTeX as is' is prima te gebruiken.
- Sty-files modificeren? Onbegonnen werk voor iemand met minder dan ruwweg 2 jaar TeX ervaring.

Opmerking: De NTG WG13 activiteit is een prima zaak en een goede besteding van de energie, alhoewel ik minder het standaard karakter en meer het generieke benadrukt zou willen zien.

Macro's

Sydoriak verhaalde over zijn werk t.a.v. LaTeX macro's voor brieven en memo's. Hij heeft er 4 maanden aan gewerkt! Ik schat dat dit meerdere malen elders in de wereld dunnetjes overgedaan is, en nog zal worden. (Een RC-RUG rapport, als cursusmateriaal met een sjabloon brief en artikel zijn in de maak. Zo zie je maar!) Waar wij behoefte aan hebben zijn generieke sty-files die aangepast kunnen worden aan de locale situatie in enkele uren i.p.v. maanden! Op dit punt is Hendrickson's MacroTeX, macro's op plain TeX, veelbelovend. Een eerste versie van het manual heb ik meegekregen. Het (commerciële) product is nog niet leverbaar. In november weet/heb ik meer. (Zie o.a. de advertentie pagina in TUGboat.)
Ook Spivak verkoopt nu een eigen product; dit is echter wiskundig georiënteerd.

Overzicht TeX opdrachten

Bill Cheswick heeft een 'KWIC' gemaakt voor de TeX en LaTeX opdrachten. Het Bell technical report is bij hem te bestellen (ches@research.att.com). Op de NTG-bijeenkomst in november hoop ik een exemplaar ter inzage te hebben.

WEB

De importantie van WEB moge blijken uit het volgende citaat van Bart Childs uit het programmaboekje: 'The speed with which TeX was ported to systems is evidence that WEB is the most overlooked success in computing, even with the *Literate Programming* column in CACM.'
Ik heb WEB voor de MS-DOS PC's op 3 floppies meegenomen en het inleidende boek van Wayne Sewell gekocht. (Nagekomen: Nico Poppelier verspreidt Web al (gratis).)

Publiceer (TeX) omgevingen

Het meest indrukwekkende vond ik de volwassen geworden Publisher van Arbortext. Het is opgebouwd in lagen: WYSIWYG user interface, SGML laag, TeX formatter.
Halverson en Riley (Sandia labs) rapporteerden over hun MS-DOS PC interface. Zij gebruiken een commerciële procedure-taal, REXX, met KEDIT.
Wittbecker (DEC) gaf een overzicht van de voor- en nadelen van TeX als formatter gecombineerd met een generieke markup taal als front-end. Als practisch voorbeeld werd DEC's DOCUMENTER naar voren gehaald. Dit product is niet compatibel met TeX noch met SGML.
Haskell c.s. rapporteerden over integratie van TeX in the Forest Service mission. Dit was mogelijk binnen een consistent user interface zodanig dat geen nieuw leerproces voor alle medewerkers nodig was.
Ook heb ik nog als cadeautje een viewgraph programma, voyager, mogen meenemen. Van oorsprong komt het van JPL. Zulke single shots op TeX wil ik niet echt.

TeX in het kantoor

Hieraan waren diverse verhalen gewijd.

- TeX and its versatility in office production. Hier wordt verhaald hoe rond TeX op het mainframe een omgeving is gecreeerd voor het kantoorwerk, en dat ook uitgebreid is tot gebruik op PC's.
- Anita Hoover vertelde over hoe Wordperfect 5.0 voor de creatie van TeX en LaTeX documenten te gebruiken is in termen van Wordperfect 5.0.

Database interactie: TEX in gebruik bij Mathematical Reviews
Een gigantische applicatie betreft het gebruik van TEX bij de MR productie. De modernste vorm is een INGRES database waarbij extracties via TEX geformatteerd worden. Ook is het mogelijk in de database te browsen en TEX geformatteerde uitvoer te krijgen. Deze uitvoer kan verwerkt worden via MathSciTEX, te verkrijgen bij AMS.

Status TEX elders in de wereld
Malcom gaf een overzicht van de activiteiten in Europa
- Fileservers: Aston, Heidelberg;
- Boeken: Duitse en Franse;
- Listservers: listserv@dhdurz1, abbottp@kirk.vax.aston.ac.uk (moderated), tex-nl@hearn, gut@frulm11, 'SUNIC-server' in KTH,...
- relatie met SGML;
- 'nieuwsbrieven': GUTenberg cahiers, DANTE's ...);
- courseware,
- who knows what happened to the italians?,
- what about the spanish, greek, ..., and eastern Europe? (Hij kon onmogelijk weten dat Theo TEX aan het 'gospelen' was in Akademgorodok, noch dat ik een Nederland bezoekende Pool geholpen heb).

Ook werd kond gedaan van de situatie in Japan, m.n. een krant als voorbeeld.
Díaz verhaalde over de activiteiten in México, eigenlijk wat zijn firma doet: opleveren van turnkey TEX systemen en optionele training van het 'personnel'.

4 'Wandelgangen'-praat

Doug ontmoette ik toen ik op zoek was naar Charlotte (CVL), ReG's secretaresse. Hij dacht eerst dat ik zijn class wilde volgen, een uitstekende gedachte overigens, en pootte mij daarna achter een SUN, om het wachten op CVL wat te veraangenamen. Doug tracteerde in ieder geval mij op een aantal gevleugelde woorden: 'I have not used UNIX since I left ...6 years ago, so my UNIX is a bit rusty', en na een sneeze, 'Bless you' als een terzijde; vooral het laatste prentte ik in mijn geheugen voor het geval er in mijn 'class' gesneezed zou worden. 's Avonds had hij het over 'hoppy beer' en zo, leuk, plezierig, prima. Had a great time!
Het opgenomen worden in de Board of Directors had tot gevolg dat wij ook verwacht werden op de BoD-lunches. Tussen de happen door werd er vergaderd over de beleidslijn. Heel effectief, maar uitermate vermoeiend. Het kennismaken met de mensen gebeurde dus 's avonds en tussendoor. Kortom heel zwaar (8.30 beginnen tot ... in de kleine uurtjes).
TUGboat gaat abstracts in andere talen opnemen. Duits om te beginnen; Lucia vertaalt ze.
Michael F volunteert m.b.t. multilingual aspecten: 'Coordinator for non-English use of TEX: hyphenation patterns, specialized fonts, special macros, styles, and TEX deficiencies'.
Nelson Beebe — ja, ja, van de 'driverfamilie' — is de nieuwe voorzitter van TUG (vanaf 1 januari).
Her en der werden TEX zaken gedaan.
DEK's handtekening prijkt voorin mijn 'The Program'.
Philip Taylor heeft mij zijn trigonometrische functies gestuurd. (Oppoetsen en dan publiceren!)
Een belangrijk probleem is nog het precieze invullen van de relatie tussen de leden van de nationale clubs en TUGleden: wederzijds lidmaatschap, als extra mogelijkheid? De TUG-executives (ReG) zagen het niet als een welkome richting: ANGST voor inkomstenderving!
TUG heeft overigens ruwweg 3500 leden, waaronder ±1000 Europeanen. Slechts ±250 leden, dus minder dan 10%, namen deel aan het feest; wat een opkomst!? Hierover was in het Europese kamp veel te doen. De NTG zou zich een dergelijk opkomstpercentage niet kunnen permiteren. Barabara B's verklaring, die ik ook herken, was: TEXen is at large not fashionable. De werkgever is niet bereid hierin te investeren. Als nu het klimaat verandert dan dreigt het gevaar van IFIP-achtige mammoet meetings. Het goede midden zou kunnen zijn meerdere, continent

georiënteerde, mondiale TUGbijeenkomsten te houden, en zie wat er gebeurt: TUG in Europe, very soon! Goede bestuurders daar aan de andere kant van de grote plas!

Tijdens deze reis heb ik veel mensen leren kennen en een 10-tal nieuwe vrienden gemaakt. Electronische TEX-post zal effectiever gaan omdat het nu eenmaal beter gaat met bekenden.
Verder ben ik nog te gast geweest bij Rank Xerox Limited. Met Richard Southall moet ik nog gaan werken aan een taxonomie van tabellen. Ook heb ik diverse contacten gelegd m.b.t. de SGML-TEX-bijeenkomst volgend jaar: Arbortext wil komen evenals Blue Sky Research en de VMS distributeur van TEX. Richard, een niet te betalen typograaf, ben ik aan het verleiden om als keynote spreker op te treden, voor de NTG-SGML-dagen volgend jaar.
Chris Rowley (Open University) heb ik bereid gevonden het SGML cursusmateriaal van kritiek te voorzien. Ik was de enige Nederlander, en alhoewel gering in aantal, 'we are only a small country at sea, you know', is de NTG nu volop bekend in de TUGwereld. Verder is het niet zo handig als je ooit een dancing in Palo Alto binnengaat te vertellen dat je een Nederland bent, tenzij je goed kunt swingen.

Met Michael F heb ik mij een ware Nederlander getoond: met een road-bike de bergen in, en hoe, WoW! Met Amy — jawel, de componiste, die schitterend TEXt om van te kunnen leven, maar liever musiceert — heb ik een dagje langs het SF strand gelopen, en al wadend in de Pacific de wereld doorgesproken. 's Avonds 'de tram' genomen en lekker in Chinatown gegeten. De volgende dag zijn wij met haar vriend, Pavio (werkzaam bij DEC), naar een Jazz uitvoering in Oakland geweest. Er werd niet gerookt — California staat bol van: 'Thank you for nonsmoking' — noch werden er alcoholica verkocht. Een Jazzconcert met een kopje thee, jawel! Overigens geheel andere 'koffie' dan onze thee- c.q. koffieconcerten.
Toch een raar volk die Amerikanen, 'tok, tok', wat een suboptimalisators, maar toch! Karakteristieke slogans:

- Think positively!
- How are YÓÚ doing TÓDÁY!

Met 'Laky' Cathy en 'Mountain' Dave heb ik de laatste week rond Lake Tahoe en in Yosemity doorgebracht. Schitterend!

Ondertussen,..., het 'circus' trekt verder

- EuroTEX in september in Karlsruhe,
- Diverse nationale bijeenkomsten (oct: UKTEX, DANTE; nov. NTG; mei 1990: Gutenberg; mei/juni 1990: NTG-SGML-meeting in Groningen; ...),
- TUG in TEXas, juni 1990,
- TUG in Europe (Cork, sept 1990),
- Electronic Publishing (18–20 sept 1990, Gaithersburg, USA),
- ..., zie de kalender in TUGboat.